

گزارش‌های کوتاه علمی

معرفی گونه‌هایی از کنه‌های شکارگر خانواده *Phytoseiidae* از استان آذربایجان شرقی. داود شیردل ترکمبور، کریم کمالی، هادی استوان و مسعود اربابی. دانشگاه آزاد اسلامی تهران، واحد علوم و تحقیقات، گروه گیاه‌پزشکی دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس و بخش تحقیقات جانور شناسی موسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی

کنه‌های شکارگر خانواده *Phytoseiidae*، از جمله دشمنان طبیعی کنه‌های زیان‌آور گیاهی مثل کنه‌های *Tetranychidae* و بعضی از حشرات آفت هستند. نتایج مربوط به استفاده از آنها در برنامه‌های کنترل بیولوژیک و مدیریت تلفیقی آفات (IPM) قابل توجه می‌باشد. در طی سال‌های ۸۰-۱۳۷۷، به منظور بررسی تنوع گونه‌ای کنه‌های خانواده *Phytoseiidae* در استان آذربایجان شرقی اقدام به جمع‌آوری و شناسایی آنها از مناطق مختلف استان گردید. برای این منظور نمونه‌هایی از قسمت‌های مختلف انواع گیاهان (زراعی، باغی و نیز علف‌های هرز) و خاک تهیه و به آزمایشگاه منتقل شد. با استفاده از بررسی دقیق نمونه‌ها به کمک استرئو میکروسکوپ و قیف برلز اقدام به جمع‌آوری کنه‌ها و نگهداری آنها در الکل ۷۵ درصد گردید. در نهایت از آنها پراپاراسیون‌های میکروسکوپی تهیه شد تا دقیقاً مورد شناسایی قرار گیرند. نام علمی صحیح کنه‌های فیتوزئید با استفاده از منابع مختلف تعیین شدند. تمام نمونه‌ها جهت تأیید برای پروفیسور Ragusa در ایتالیا و دکتر Ueckermann در آفریقای جنوبی ارسال شد. طی این مطالعه در ۲۲ گونه متعلق به ۸ جنس شناسایی شدند. از میان آنها ۵ گونه برای استان آذربایجان شرقی، ۸ گونه برای ایران ثبت جدید و ۴ گونه برای فون دنیا

جدید می‌باشند. وضعیت آنها از نظر فونستیک به ترتیب علامت‌های (*), (**), (***) مشخص گردیدند. فهرست گونه‌های شناسایی شده بشرح زیر می‌باشند.

1. <i>Amblyseius bicaudus</i> * Wainstein	12. <i>N. tauricus</i> ** Livshitz & Kuznetsov
2. <i>A. nr. Stramenti</i> ** Karg	13. <i>N. zwolferi</i> * (Dosse)
3. <i>A. obtusus</i> ** (Koch)	14. <i>Paraseiulus talbii</i> (A.-H.)
4. <i>A. shojaii</i> *** n. sp.	15. <i>P. triporus</i> ** Livshitz & Kuznetsov
5. <i>Euseius finlandicus</i> (Oudemans)	16. <i>Phytoseius tropicalis</i> * Daneshvar
6. <i>Kampimodromus aberrans</i> (Oudemans)	17. <i>P. ciliatus</i> * Wainstein
7. <i>Kuzinellus Parsii</i> *** n. sp.	18. <i>Typhlodromus cottonaeatri</i> ** Wainstein
8. <i>Neoseiulus daneshvari</i> *** n. sp.	19. <i>T. iranensis</i> Denmark & Daneshvar
9. <i>N. arbabii</i> *** n. sp.	20. <i>T. kettanehi</i> Dosse
10. <i>N. astutus</i> Begliarov	21. <i>T. tubifer</i> * Wainstein
11. <i>N. cucumeris</i> ** (Oudemans)	22. <i>Typhloseiulus oskuensi</i> *** n. sp.

معرفی *Diaphania indica* (Saunders) (Pyrallidae: Pyraustinae) به عنوان اولین

گزارش برای فون بال پولک‌داران ایران. پیمان نامور و هلن عالی‌پناه. مرکز تحقیقات کشاورزی جیرفت، مؤسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی تهران.

ضمن بررسی فون آفات گلخانه‌های منطقه جیرفت یک گونه پروانه آفت جدید مشاهده شد که تحت عنوان *Diaphania indica* (Saunders, 1851) شناسایی شده و برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود. این گونه که در برخی منابع به نام *Glyphodes indica* (Saunders) و *Margaronia indica* (Saunders)، *Palpita indica* (Saunders) آمده است، از جنوب آسیا (عربستان سعودی) تا استرالیا، سودان، بطرف مرکز و جنوب آفریقا انتشار دارد و در اروپا و آسیا به لحاظ خسارتی که به گیاهان تیره کدوئیان (Cucurbitaceae) وارد می‌سازد، حائز اهمیت می‌باشد. این گونه در سطح منطقه جیرفت نیز با جمعیت بالا در تمام گلخانه‌های خیار یافت می‌شود و از برگ، ساقه، گل و میوه گیاهان تیره کدوئیان، نظیر خیار، خربزه و طالبی تغذیه می‌کند. نکته حائز اهمیت این است که طی بررسی‌های بعمل آمده

بر روی نمونه‌های موجود در موزه حشرات هایک میرزایانس توسط نگارنده دوم، تعدادی نمونه از همین پروانه به دست آمد که در سال ۱۳۵۶ توسط پازوکی و هاشمی از ایسین و گنو (باغ تنگ) واقع در استان هرمزگان جمع‌آوری شده لیکن تعیین نام نشده بودند. بنابراین گزارش حاضر علیرغم وجود نمونه‌های مشابه در موزه حشرات، اولین گزارش رسمی از وجود این پروانه در ایران می‌باشد.

لاروهای نئونات این حشره بی‌رنگ بوده و به تدریج به رنگ سبز مایل به زرد تا سبز در می‌آیند و در سن پنجم، دو نوار سفید رنگ در سطح پشتی بدن آنها پدیدار می‌گردد که در تمام طول بدن امتداد یافته است. در حشره بالغ عرض بدن با بال‌های باز ۲۵ میلی‌متر و بال‌ها به رنگ سفید صدفی هستند و یک نوار پهن قهوه‌ای اخراپی در اطراف قسمت مرکزی سفید رنگ وجود دارد که تا ناحیه آنال (Anal) امتداد یافته است سطح پشتی شکم تا جلوی ترگوم‌های پیش انتهایی و انتهایی به رنگ سفید و تنها این دو منطقه به رنگ اخراپی می‌باشند. در انتهای شکم نیز یک دسته موی قلم‌مویی شکل وجود دارد. حاشیه جانبی پیشانی به جز در قاعده شاخک‌ها سفید است. سطح شکمی بندهای میج پای جلویی در حشره نر دارای یک سری فلس است که به صورت خارهای ریزی تغییر شکل یافته‌اند. در افراد نر متعلق به این گونه در قسمت عقبی ساق پای عقبی نیز دو خار رأسی و پیش‌رأسی وجود دارد.

معرفی سپردار *Parlatoria crypta* (Mc. Kenzie) بعنوان آفت زیتون در ایران.
موسی نجفی‌نیا، مهدی آزادوار، پیمان نامور، معصومه مقدم، مرکز تحقیقات کشاورزی جیرفت و بم، جیرفت، بخش تحقیقات رده بندی حشرات، موسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی، تهران.

منطقه جیرفت با داشتن آب و هوای متنوع یکی از مناطق مستعد جهت توسعه کشت زیتون در کشور می‌باشد. طی سال‌های ۷۹ و ۸۰ به منظور شناسایی و جلوگیری از گسترش آفات خطرناک زیتون، گلخانه‌های تولید نهال در منطقه جیرفت مودر بازدید قرار گرفت. طی بازرسی‌های بعمل آمده، نوعی سپردار روی نهال‌های زیتون مشاهده شد. آلودگی عمدتاً روی سطح فوقانی برگ‌ها و نیز روی تنه نهال‌ها دیده شد. تراکم شدید آفت روی تنه و سرشاخه‌ها باعث تغییر رنگ، خشکیدگی پوست تنه، ریزش برگ‌ها و نهایتاً مرگ نهال گردید. سپر حشره

ماده به قطر ۱/۵ تا ۲ میلی‌متر، به اشکال مدوز تا بیضوی و به رنگ سفید چرک تما خاکستری روشن می‌باشد. بدن حشره ماده بالغ بیضی شکل و به رنگ زرد روشن و حشرات نر دارای سپر باریک و کشیده می‌باشند. نمونه حشره مذکور به بخش رده بندی موسسه تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی ارسال و گونه (*Parlatoria crypta*. Mc. Kenzie (Hom: Diaspididae) تشخیص داده شد. این حشره تاکنون از کشورهای هند، افغانستان، عراق و از روی محصولات مختلف نظیر انبه، سیب، هلو و خرزهره گزارش شده است. در عراق همبستگی مثبت بین تراکم جمعیت این آفت و درجه حرارت و همبستگی منفی یا رطوبت نسبی محیط گزارش شده است. در ایران در سال ۱۳۴۰ از روی خرزهره، توت، کنار، سیستان، عناب و استبرق از مناطق جنوب کشور گزارش شده است. این اولین گزارش از وجود این گونه سپردار روی زیتون در ایران می‌باشد.